

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS ja ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-1/17/1571

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni vaneminspektor Liisa Ojangu
Otsuse tegemise aeg ja koht	04.09.2017 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	25.07.2017
Teabevaldaja	SA Innove aadress: Lõõtsa 4, 11415 Tallinn e-posti aadress: info@innove.ee
Vaide esitaja	XXX e-posti aadress: XXX

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) rahuldada vaide;
- 2) kohustada SA-d Innove uuesti läbi vaatama XXX teabenõue matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi väljastamiseks ja nõutud teave väljastada teabenõudja soovitud viisil, kui ei esine ühtegi seadusest tulenevat konkreetset alust teabe soovitud viisil väljastamisest keeldumiseks;
- 3) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva otsuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksioonis registreeriti 25.07.2017 XXX pöördumine, mis puudutas SA Innove tegevust matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi väljastamisel. Andmekaitse Inspeksioon teavitas 03.08.2017 vaide esitajat, et luges pöördumise vaideks ning esitas Haridus- ja Teadusministeeriumile ning SA-le Innove järelepärimised, milles palus seisukohti, kas matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhend on avalik teave, mis kuulub väljastamisele teabenõudja soovitud viisil või rakendub teabele mõni seadusest tulenev juurdepääsupiirang. SA Innove vastas järelepärimisele 15.08.2017 ning Haridus- ja Teadusministeerium 18.08.2017.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

SA Innove keeldub avalikustamast matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendit. Samas väidab aga Haridus- ja Teadusministeerium, et eksaminandil on võimalik minna SA Innovesse ja tutvuda seal ka hindamisjuhendiga. Leian, et matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi mitteavalikustamine on inimeste põhiseaduslike õiguste oluline piiramine. Näiteks avalikustatakse SA Innove koduleheküljel kõik põhikooli lõpueksamite hindamisjuhendid, samuti ka eesti keele ja inglise keele riigieksamite võtmed, seega pole minu hinnangul piisavalt põhjendatud matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi varjamine avalikkuse eest. hindamisjuhendi. Viia läbi kontrollkäiguna põhiseaduslike õiguste ja vabaduste järelevalve Haridus- ja Teadusministeeriumis ning SA Innove, et kontrollida Isikuandmete kaitse seaduse ja Avaliku teabe seaduse täitmist. Vajaduse korral teha asutustele ettekirjutus. Palun Teil kujundada seisukoht, kas ja millistel alustel peab SA Innove avalikustama matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

SA INNOVE 15.08.2017 vastus Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele:

Matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhend on koostatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 31 lg 2 alusel haridus- ja teadusministri poolt 15.12.2015 kehtestatud määruse nr 54 „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord“ § 29 lõike 3 alusel. Hindamisjuhendi töötab välja vastava õppeaine riigieksamit ettevalmistav komisjon, kelle moodustab käskkirjaga haridus- ja teadusminister ehk komisjon täidab avalikke ülesandeid.

Seega võib eelpool toodud faktidele tuginedes öelda, et matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhend mahub avaliku teabe mõiste alla.

AvTS § 3 lg 2 sätestab, et avalikule teabele võib juurdepääsu piirata ainult seaduses sätestatud korras.

Riigieksamitöödele ei ole seadusest lähtuvalt juurdepääsupiiranguid kehtestatud, mistõttu tuleb riigieksamitööde juhendit käsitleda avaliku teabena, millele on isikutel seaduses sätestatud viisil õigus ligipääsu taotleda.

Taotletud viisil täitmisest keeldumise alused on sätestatud AvTS §-s 17 lõikes 2 ning need on eelkõige objektiivsed alused ja ei sõltu teabevaldaja suvast. Teabevaldaja võib keelduda soovitud viisil teabenõude täitmisest, kui selleks puuduvad tehnilised võimalused; seda ei võimalda teabekandja tüüp või teabe suuliselt edastamine takistab ajalise kestuse tõttu ülemääraselt teabevaldaja põhiülesannete täitmist. Seaduses nimetatud objektiivsed alused matemaatika riigieksamitöö puhul ei esine, SA-d Innove ei piira tehnilised põhjused ja teabekandja tüüp võimaldab teabenõude täitmist soovitud viisil. Samas peab silmas pidama seaduse täitmisel seda, mis on teabenõude sisuline eesmärk, antud juhul oli eesmärgiks saada aru eksamitöö tulemuse ja eksamitöö juhendi vahelisest seosest ehk milliste tegurite koostmõjust kujunes välja riigieksamitöö punktisumma. Selleks aga ei piisa üldjuhul ainuüksi juhendist ja eksamitöö üks-ühele võrdlusest, kuna eksamitööde hindamisjuhend on eelkõige töödokument hindajale. Seetõttu on vajalik, et hindamisjuhendis olevat selgitab asjaoludega kursis olev spetsialist, kuna muul juhul on tõenäosus eksiarvamuse tekkimiseks suur ja lõppkokkuvõttes ei saa sellest kasu ei teabe taotleja ega ka teabe valdaja.

Võimalusel palume isikul tulla kohapeale tutvuma. See ei ole otseselt AvTS § 17 lg-s 1 sätestatuga vastuolus, kuna üheks võimalikuks teabega tutvumise aluseks on tutvumine teabevaldaja juures. Selline lähenemine on küll seadust kitsendav, kuna eelistame ühte konkreetset tutvumise alust, kuid eesmärgiks ei ole andmete mitteavaldamine või teabenõudjale tutvumise keeruliseks tegemine, vaid võimalikult selge ja täpse teabe avaldamine asjast huvitatud isikule. Lähtume asjaolust, et hindamisjuhend on olemuslikult riigieksamimaterjalide üks osa lisaks eristuskirjale, eksamitööle ja vastavustabelile nii nagu neid käsitleb HTM 15.12.2015 määruse nr 54 § 29 lõiked 2 ja 3, siis seetõttu ja tagades avaliku raha säästliku kasutamise me teste ja sealhulgas hindamisjuhendeid kodulehel ei avalikusta, kuna eksamiülesannete laialdane levik kahjustab eksamiülesannete iseloomulikku konfidentsiaalsust ning välistab seeläbi nende edasiarendused või analoogsete ülesannete edasise kasutamise. Materjalidega on aga võimalik tutvuda kohapeal ja põhjendatud vajadusel oleme hindamisjuhendi ka võimaldanud kaasa saada. Seega, kui eksaminand soovib veenduda, kas tema tööd on hinnatud nõuetekohaselt ja kooskõlas hindamisjuhendiga, siis selle soovi parimaks mõistmiseks on hindamisjuhendiga tutvumine koos erialaspetsialisti selgitustega. Seda võimalust kasutas ka sel aastal mitu eksaminandi. Juhendiga kohapeal tutvumise mõte ongi olnud selles, et samas on võimalik saada ka eksperdilt selgitused.

Haridus- ja Teadusministeeriumi 18.08.2017 vastus Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele

Hindamisjuhendi koostamine on avalik ülesanne, mida teostab haridus- ja teadusministri moodustatud vastava õppeaine riigieksamit ettevalmistav komisjon.

Seega on matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi puhul tegemist avaliku teabega.

Riigieksamitöödele ei ole seadusest lähtuvalt juurdepääsupiiranguid kehtestatud, mistõttu tuleb riigieksamitööde juhendit käsitleda, kui tavalist avaliku teavet, millele on isikutel seaduses sätestatud viisil õigus ligipääsu taotlelda.

Taotletud viisil täitmisest keeldumise alused on sätestatud AvTS §-s 17 lõikes 2 ning need on eelkõige objektiivsed alused ja ei sõltu teabevaldaja suvast. Teabevaldaja võib keelduda soovitud viisil teabenõude täitmisest, kui selleks puuduvad tehnilised võimalused; seda ei võimalda teabekandja tüüp või teabe suuliselt edastamine takistab ajalise kestuse tõttu ülemääraselt teabevaldaja põhiülesannete täitmist. Seaduses nimetatud objektiivseid aluseid matemaatika riigieksamitöö puhul ei esine. SA Innovet ei piira tehnilised põhjused ja teabekandja tüüp võimaldab teabenõude täitmist soovitud viisil. Samas peab seaduse täitmisel silmas pidama seda, mis on teabenõude sisuline eesmärk. Eksamitulemuse vaidlustamisel on hindamisjuhendiga tutvumise eesmärgiks saada aru eksamitöö tulemuse ja hindamisjuhendi vahelisest seosest, ehk mille alusel kujunes eksami eest saadud punktisumma. Selleks aga ei piisa üldjuhul ainuüksi juhendi ja eksamitöö üks-ühele võrdlusest, kuna eksamitööde hindamisjuhend on eelkõige töödokument hindajale. Seetõttu on vajalik, et hindamisjuhendis olevat selgitab asjaoludega kursis olev spetsialist, kuna muul juhul on tõenäosus eksiarvamuse tekkimiseks suur ja lõppkokkuvõttes ei saa sellest kasu ei teabe taotleja ega ka teabe valdaja. Sellest tulenevalt palub SA Innove apellandil võimalusel töö ja hindamisjuhendiga kohapeale tutvuma tulla. Leiame, et see ei ole AvTS § 17 lg-s 1 sätestatuga otseselt vastuolus, kuna üheks võimalikuks teabega tutvumise viisiks on tutvumine teabevaldaja juures. Selline lähenemine on küll seadust kitsendav, kuna eelistatakse ühte konkreetset tutvumise viisi, kuid eesmärgiks ei ole andmete mitteavaldamine või teabe nõudjale ebamugavuste tekitamine vaid võimalikult selge ja täpse teabe avaldamine asjast huvitatud isikule. Oleme nõus SA Innove seisukohaga, et hindamisjuhend on olemuslikult riigieksamimaterjalide osa koos eristuskirja, eksamitöö ja vastavustabeliga. Nii on neid käsitletud HTM 15.12.2015 määruse nr 54 § 29 lõigetes 2 ja 3. Eksamimaterjale SA Innove oma kodulehel ei avalikusta, kuna eksamiülesannete

laialdane levik kahjustaks eksamiülesannetele iseloomulikku konfidentsiaalsust ning välistaks seeläbi nende edasiarendused või analoogsete ülesannete edasise kasutamise. Materjalidega on aga võimalik tutvuda kohapeal ja SA Innove kinnitusel on võimalik koopia hindamisjuhendist ka kaasa saada. Seega, kui eksaminand soovib veenduda, kas tema tööd on hinnatud nõuetekohaselt ja kooskõlas hindamisjuhendiga, siis selle soovi parimaks täitmiseks on hindamisjuhendiga tutvumine koos erialaspetsialisti selgitustega. Seda võimalust on läbi aastate mitmed eksaminandid ka kasutanud.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

AvTS § 5 lg 1 punkti 3 ja lõike 2 kohaselt on teabevaldajaks teabe osas, mis puudutab avalike ülesannete täitmist ka eraõiguslik juriidiline isik, kes täidab avalikke ülesandeid.

Et SA Innove täidab avalikke ülesandeid, valmistades ette riigieksamite läbiviimist ja hindamist, on SA Innove riigieksameid puudutava teabe osas teabevaldaja AvTS § 5 lg 1 punkti 3 ja lõike 2 tähenduses.

AvTS § 3 lõike 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

Vaidlust ei ole selles, et matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhend on avalik teave AvTS § 3 lõike 1 tähenduses.

Samuti ei ole vaidlust selle üle, et matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendile ei ole seatud ühtegi AvTS §-st 35 tulenevat juurdepääsupiirangut.

Eelkõige on vaidlus selle üle, kas teabevaldaja SA Innove peaks matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi väljastama AvTS § 17 lõike 1 kohaselt teabenõudja soovitud viisil.

Taotletud viisil täitmisest keeldumise alused on sätestatud AvTS § 17 lõikes 2: puuduvad tehnilised võimalused; seda ei võimalda teabekandja tüüp või teabe suuliselt edastamine takistab ajalise kestuse tõttu ülemääraselt teabevaldaja põhiülesannete täitmist. Need on eelkõige objektiivsed alused ja ei sõltu teabevaldaja suvast. SA Innove on oma vastuses Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele kinnitanud, et SA Innove puhul seaduses nimetatud objektiivseid aluseid matemaatika riigieksamitöö puhul ei esine.

SA Innove leiab oma vastuses, et teabenõude täitmise viisi valikul tuleb hinnata, mis on teabenõude sisuline eesmärk ning leiab, et antud juhul oleks teabenõudjal vajalik soovitud teabega tutvuda SA Innove ruumides koos asjaoludega kursis oleva spetsialistiga, kes saab anda selgitusi eksamitöö tulemuse ja hindamisjuhendi vahelisest seosest.

Andmekaitse Inspektsioon ei nõustu SA Innove sellise põhjendusega. Teabenõude esitamise sisulist eesmärki teab kõige paremini teabenõudja ise, seega pole asjakohane ega põhjendatud, et teabenõude esitamise eesmärki hakkab teabevaldaja omal käel ning vastuolus teabenõudja sooviga ümber hindama. Teabevaldaja on küll AvTS § 15 lõike 2 alusel kohustatud teabenõudjat igakülgsest abistama teabenõude esitamisel ning teabenõudjale vajaliku teabe, selle asukoha ja teabenõudjale sobivamate võimalike juurdepääsuviiside väljaselgitamisel ning teabevaldaja võib küll tutvustada erinevate juurdepääsuviiside kasutegureid teabenõudjale, kuid endale sobivaima juurdepääsuviisi üle otsustab siiski lõpuks teabenõudja.

Seega saaks antud olukorras lugeda põhjendatuks, et SA Innove oleks teabenõude täitmisel teabenõudja soovitud viisil tutvustanud lisaks võimalust tutvuda hindamisjuhendiga ka spetsialisti juuresolekul SA Innove ruumides, kuid mitte jätta sellel põhjusel teabenõue teabenõudja soovitud viisil täitmata.

Eelnevast tulenevalt tuleb SA-l Innove uuesti läbi vaadata XXX teabenõue matemaatika riigieksamitöö hindamisjuhendi väljastamiseks ja nõutud teave väljastada teabenõudja soovitud viisil, kui ei esine ühtegi seadusest tulenevat konkreetset alust teabe soovitud viisil väljastamisest keeldumiseks.

Mis puudutab SA Innove selgitust, et hindamisjuhendeid kodulehel ei avalikustata, siis sellega Andmekaitse Inspeksioon nõustub, sest AvTS § 28, mis sätestab loetelu nõo aktiivsele avalikustamisele kuuluvast teabest, riigieksamite hindamisjuhendite avalikustamise kohustust ei sisalda.

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Ojangu
vaneminspektor
peadirektori volitusel